

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 363/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti ASANARATES s. r. o., Park Angelinum 4, Košice, IČO 36 606 693, právne zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Kotosom, Žižkova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 181/2018 z 27. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti ASANARATES s. r. o. odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti ASANARATES s. r. o., Park Angelinum 4, Košice, IČO 36 606 693 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 181/2018 z 27. februára 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnom postavení navrhovateľky domáhala ochrany dobrého mena a dobrej povesti, uverejnenia opravy a odpovede, aj náhrady nemajetkovej ujmy proti vlastníkovi periodickej tlače, ktorého týždenník uverejnil článok „*Miliónové potkany*“.

Okresný súd Bratislava V v uvedenom konaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 6 C 355/2009 z 8. februára 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietnutím návrhu sťažovateľky.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave rozhodol rozsudkom sp. zn. 8 Co 127/2016 z 10. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že dovolanie podala 9. februára 2018, teda v čase, „... keď sťažovateľ rešpektoval dovtedajšie stanovisko veľkého senátu a prax Najvyššieho súdu spočívajúcu v nemožnosti kumulácie dovolacích dôvodov a z uvedeného dôvodu posúdenie svojho dovolania obmedzil len na prieskum podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP a to aj napriek tomu, že v danom čase existovali aj dovolacie dôvody vymedzené Civilným sporovým poriadkom v § 420... Podľa názoru sťažovateľa, malo byť sťažovateľovi Najvyšším súdom umožnené doplnenie predmetného podania, resp. Najvyšší súd SR sa

z dôvodu ochrany práv mal zaoberať aj možnosťou preskúmať vady zmätočnosti, čo však neurobil...“.

Sťažovateľka porušenie svojich práv zároveň odôvodňovala tým, že podľa jej názoru najvyšší súd posudzoval podané dovolanie príliš formalisticky, pokiaľ dovolanie odmietol z dôvodu, že sťažovateľka nevymedzila právnu otázku a neuviedla konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu relevantné z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP].

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom: *„Základné právo sťažovateľa ASANARATES s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Cdo/181/2018 zo dňa 27.02.2020 porušené bolo.*

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Cdo/181/2018 zo dňa 27.02.2020 sa zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi ASANARATES s. r. o. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Z obsahu ústavnej sťažnosti je tak zrejmé, že sťažovateľka od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru o prípustnosti jej dovolania.

13. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní.

14. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. I. ÚS 593/2017, II. ÚS 423/2018).

15. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno

domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

16. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09).

17. Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky.

18. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, pretože podľa jej názoru odvolací súd pri právnom posúdení veci postupoval nesprávne a vyriešenie právnej otázky vykonal rozdielne, ako o nej rozhoduje dovolací súd. Najvyšší súd zdôrazňuje, že v prípade dovolania z dôvodov uvedených v § 421 CSP má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam a výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je podmienený tým, ako dovolateľ konajúcemu súdu vysvetlí, konkretizuje a doloží, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla v dovolaní všeobecnú charakteristiku nesprávnosti, ku ktorej podľa jej názoru došlo pred prvoinštančným súdom a odvolacím súdom, avšak nedefinovala právnu otázku,

pri posúdení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe. Najvyšší súd zároveň zdôraznil nevyhnutnosť, v prípade podania dovolania z dôvodu rozdielnej praxe rozhodovania dovolacieho súdu, uviesť konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu spolu s identifikáciou rozdielov v prístupe k riešeniu právnej otázky.

19. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *„Žalobkyňa... nevysvetlila, ktorú právnu otázku považuje za relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 pís. c/ C. s. p.. Za také vymedzenie nešlo považovať tvrdenie z dovolania o možnosti zásahu do práva na ochranu dobrej povesti nielen nepravdivými skutkovými tvrdeniami, ale aj zverejnením neprípustných hodnotiacich úsudkov o určitej osobe (...otázka rozlíšenia medzi skutkovými tvrdeniami a hodnotiacimi súdmi i ďalšia otázka prípustnosti hodnotiaceho súdu nie sú otázkami právnymi, ale skutkovými, a teda z dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 C. s. p. vylúčenými).“*

Vo vzťahu k uvedeniu rozhodnutí najvyšší súd v bode 16 odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *„Zaradenie všetkých rozhodnutí dovolacieho súdu, uvádzaných dovolaním, do jednej skupiny (bez uvedenia, ktoré z nich riešilo akú právnu otázku akým spôsobom a prečo by sa teda malo usudzovať na stav rozídenia aspoň dvoch z nich v názore na jej riešenie) totiž navodzovalo skôr dojem založenia všetkými takýmito rozhodnutiami ustálenej rozhodovacej praxe, ktorej sa ale odvolací súd v tomto prípade nemal držať.“*

Najvyšší súd v závere napadnutého uznesenia konštatoval, že *„... dovolateľka v tomto prípade namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom...“*.

20. Námietku sťažovateľky, že najvyšší súd nepreskúmal jej dovolanie aj z pohľadu vady zmätočnosti (s ohľadom na zmenu právneho názoru týkajúcu sa kumulácie dovolacích dôvodov), považuje ústavný súd za absolútne právne irelevantnú. Právny zástupca sťažovateľky totiž v podanom dovolaní vôbec neuplatnil dovolací dôvod vyplývajúci z § 420 CSP a ani ho v lehote podľa § 434 CSP nedoplnil. Tvrdenie, že tak neurobil s ohľadom na dovtedajšiu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, je z pohľadu ústavného súdu bezvýznamné.

21. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolacími dôvodmi sťažovateľky, ktoré nepovažoval za vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 CSP, preto dovolanie sťažovateľky odmietol. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (upravujúcich prípustnosť dovolania a dovolacie dôvody v občianskoprávných veciach). Z už citovaného vyplýva, že najvyšší súd sa podrobne zaoberal argumentáciou sťažovateľky, pričom zastáva názor, že právna otázka, na ktorú poukazuje sťažovateľka v dovolaní, nebola nastolená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, teda nebolo možné posúdiť, či ide o otázku, na ktorej vyriešení založil odvolací súd odôvodnenie svojho rozhodnutia. Najvyšší súd vytkol sťažovateľke aj to, že konkrétne neoznačila rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré riešia otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Predovšetkým sa však ústavný súd stotožňuje s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľka napáda skutkové závery odvolacieho súdu, nie právne posúdenie veci.

22. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (II. ÚS 99/2019).

23. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd neodmietol zaoberať dovolaním sťažovateľky, ktorým napadla rozsudok krajského súdu, jej dovolanie riadne preskúmal, keďže však prípustnosť dovolania nebolo možné vyvodiť z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, následne sformuloval svoj záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného

prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. f) vyslovene umožňuje. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesných kódexoch. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02, I. ÚS 68/2019).

24. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru, že je ústavná sťažnosť neopodstatnená, a preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu